

הלכות תפלה וברכת כהנים פרק יד

פרק יד

ברכת כהנים

א.

בשחרית, במוסף ובנעילה הכהנים נושאים את כפיהן.
אבל במנחה אין נשיאת כפים, מפני שבמנחה כבר סעדו כל העם, ושם
שתו הכהנים יין, ושיכור אסור בנשיאת כפים.
ואפילו ביום התענית אין נושאים כפיהם במנחה, גזירה מנחה של תענית
מפני מנחה של כל יום:

ב.

במה דברים אמורים, בתענית שמתפללין בו מנחה ונעילה, כגון צום כיפור
ותענית ציבור. אבל תענית שאין בו נעילה, כגון תשעה באב ושבעה עשר
בתמוז, הואיל ותפילת מנחה שלהן סמוך לשקיעת החמה, הרי זו נראית
כנעילה, ואינה מתחלפת במנחה של כל יום, ולפיכך יש בה נשיאת כפים.
וכהן שעבר ועלה לדוכן במנחה של יום הכיפורים, הואיל והדבר ידוע שאין
שם שכרות - הרי זה נושא את כפיו, ואין מורידין אותו, מפני החשד, שלא
יאמרו פסול היה ולפיכך הורידוהו:

ג.

כיצד היא נשיאת כפים בגבולין,

בעת שיגיע שליח ציבור לעבודה, כשיאמר רצה - כל הכהנים העומדין בבית הכנסת נעקרין ממקומן, והולכין ועולין לדוכן, ועומדין שם פניהם למול ההיכל ואחוריהם כלפי העם, ואצבעותיהם כפופות לתוך כפיהן, עד שישלים שליח ציבור ההודייה, מחזירין פניהם כלפני העם, ופושטין אצבעותיהן, ומגביהין ידיהם כנגד כתפיהן, ומתחילין "יברכך" (במדבר ו'כ"ד).
ושליח ציבור מקרא אותם מלה מלה, והם עונים, שנאמר "אמור להם" (במדבר ו'כ"ג), עד שמשלימין פסוק ראשון, וכל העם עונים אמן.

וחוזר שליח ציבור ומקרא אותם פסוק שני מלה מלה, והם עונים, עד שמשלימין פסוק שני, וכל העם עונים אמן.

וכן בפסוק שלישי:

ד.

כשישלימו הכהנים שלשה הפסוקין, מתחיל שליח ציבור בברכה אחרונה של תפילה, שהיא שים שלום, והכהנים מחזירין פניהם כלפי הקודש, ואחר כך קופצין אצבעותיהם, ועומדין שם בדוכן עד שיגמור הברכה, וחוזרין למקומן:

ה.

אין הקורא כהנים רשאי לקרות לכהנים עד שיכלה אמן מפי הציבור.
ואין הכהנים רשאים להתחיל בברכה עד שיכלה הדיבור מפי המקרא.
ואין הציבור עונים אמן עד שתכלה הברכה מפי הכהנים.
ואין הכהנים מתחילין בברכה אחרת עד שיכלה אמן מפי הציבור.

ואין שליח ציבור רשאי לענות אמן אחר הכהנים כשאר העם, שמא תיטרף דעתו ולא ידע אי זו ברכה מקרא אותם, אם פסוק שני או שלישי:

1.

אין הכהנים רשאים להחזיר פניהם מן הציבור עד שיתחיל שליח ציבור שים שלום.

ואינן רשאים לעקור רגליהם ממקומן עד שיגמור שליח ציבור שים שלום.

ואינן רשאים לכוף קשרי אצבעותיהן עד שיחזירו פניהם מן הציבור.

ומתקנות רבן יוחנן, שלא יעלו הכהנים לדוכן בסנדליהן, אלא עומדים יחפים:

2.

כשיהיו הכהנים מברכין את העם, לא יביטו בעם, ולא יסיחו דעתן, אלא יהיו עיניהם כנגד הארץ, כעומד בתפילה.

ואין אדם רשאי להסתכל בפני הכהנים בשעה שהם מברכין, כדי שלא יסיח דעתו, אלא כל העם מתכווין לשמוע הברכה, ומכווין פניהם כנגד פני הכהנים, ואינן מביטין בפניהם:

ח.

אם היה הכהן המברך אחד, מתחיל לברך מעצמו, ושליח ציבור מקרא אותו מלה מלה, כמו שאמרנו.

היו שנים או יתר, אינן מתחילין לברך עד שיקרא להם שליח ציבור תחילה, ואומר להם, כהנים, והם עונים ואומרים "יברכך" (במדבר ו'כ"ד), והוא מקרא אותן מלה מלה על הסדר שאמרנו:

ט.

כיצד ברכת כהנים במקדש,

הכהנים עולין לדוכן אחר שישלימו עבודת תמיד של שחר, ומגביהין ידיהם למעלה על גבי ראשיהם ואצבעותיהם פשוטות, חוץ מכהן גדול שאינו מגביה ידיו למעלה מן הציץ, ואחד מקרא אותם מלה מלה כדרך שעושין בגבולין, עד שישלימו שלשת הפסוקים.

ואין העם עונין אחר כל פסוק, אלא עושין אותה במקדש ברכה אחת, וכשישלימו, כל העם עונין, ברוך י"י אלהי ישראל מן העולם ועד העולם:

י.

ואומרין את השם ככתבו, והוא דבר הנהגה מיוד הא ואו הא, וזה הוא "השם המפורש" האמור בכל מקום.

ובמדינה אומרין אותו בכינויו, והוא אלף דאל, שאין מזכירין את השם ככתבו אלא במקדש בלבד.

ומשמת שמעון הצדיק, פסקו הכהנים מלברך בשם המפורש אפילו במקדש, כדי שלא ילמד אותו מי שאינו הגון.

ולא היו חכמים הראשונים מלמדין שם זה לתלמידיהן ובניהם ההגונים אלא אחת לשבע שנים.

כל זה גדולה לשמו הנכבד והנורא:

הלכות ברכות

יא.

אין ברכת הכהנים נאמרת בכל מקום אלא בלשון הקודש, שנאמר "כה תברכו את בני ישראל" (במדבר י"ב:ג), כך למדו שומעי שמועה ממושה רבינו,

כה תברכו - בעמידה,

כה תברכו - בנשיאות כפים,

כה תברכו - בלשון הקודש,

כה תברכו - פנים כנגד פנים,

כה תברכו - בקול רם,

כה תברכו - בשם המפורש, והוא שיהיה במקדש, כמו שאמרנו:

יב.

אין הכהנים רשאים בכל מקום להוסיף ברכה על שלשת הפסוקין, כגון "י"י אלהי אבותיכם יוסף עליכם ככם" וכו' (דברים א"י:א), וכיוצא בו, לא בקול רם ולא בלחש, שנאמר "לא תוסיפו על הדבר" וכו' (דברים ד"ב).

ברכות ותפלות ברכות

בשעה שכל כהן עולה לדוכן,

כשהוא עוקר רגליו לעלות, אומר, יהי רצון מלפניך י"י אלהינו שתהיה הברכה הזאת שצויתנו לברך את עמך ישראל ברכה שלימה, ואל יהי בה מכשול ועוון מעתה ועד עולם.

וקודם שיחזיר פניו לברך את העם, מברך, ברוך אתה י"י אלהינו מלך העולם אשר קידשנו בקדושתו של אהרן, וצונו לברך את עמו ישראל באהבה. ואחר כך מחזיר פניו לציבור ומתחיל לברכם.

וכשמחזיר פניו מן הציבור אחר שהשלים, אומר, עשינו מה שגזרתה עלינו, עשה עמנו מה שהבטחתנו, "השקיפה ממצעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל" (דברים כ"ו:טו):

כשמחזירין הכהנים פניהם לציבור לברכם, וכשמחזירין פניהם מן הציבור
אחר שמברכין - לא יחזירו אלא דרך ימין בכל מקום.
וכן כל פונות שיהיה אדם פונה לא יהיו אלא דרך ימין:

יד.

במקדש מברכין ברכת כהנים פעם אחת ביום, אחר תמיד של שחר, באים
ועומדים על מעלות האולם ומברכין כדרך שאמרנו.
אבל במדינה מברכין אותה אחר כל תפילה חוץ ממנחה, כמו שאמרנו.
ובכל מקום משתדלין שיהיה המקרא אותן ישראל, שנאמר "אמור להם"
(במדבר ו' כ"ג), מכלל שאין המקרא מהן: